

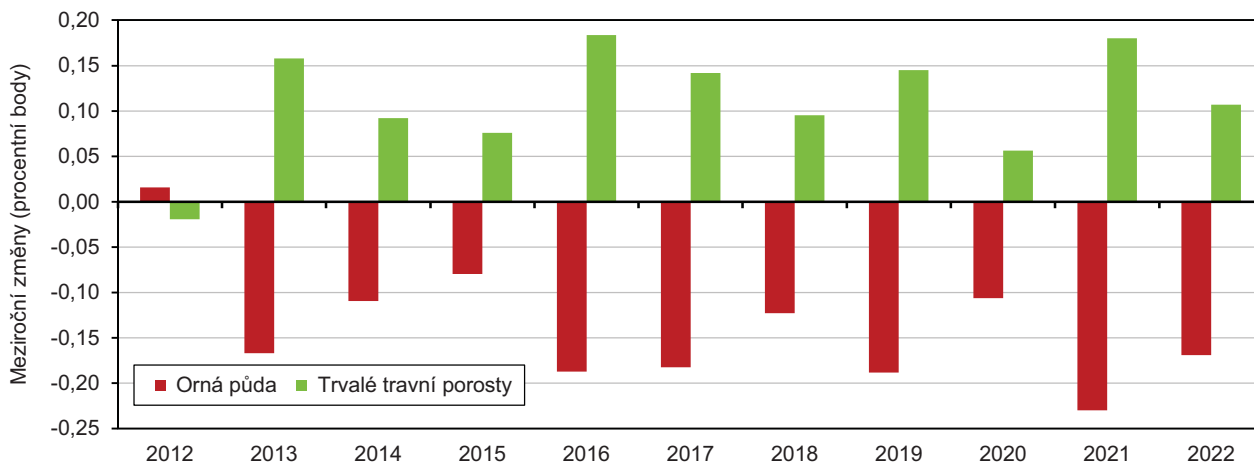
4. Životní prostředí

Půdní fond

Na konci roku 2022 činila výměra Pardubického kraje 451 928 hektarů, z toho 59,7 % připadlo na **půdu zemědělskou**, což je třetí nejvyšší podíl v republikovém srovnání za Středočeským krajem (60,1 %) a Krajem Vysočina (59,9 %). Meziročně se celková výměra zemědělské půdy v kraji snížila o 145 ha na rozlohu 269 619 ha. Od roku 1999, ve kterém tvořila rozloha zemědělské půdy v kraji 274 794 ha, je každoroční snižování výměry zemědělské půdy setrvalý stav s výjimkou roku 2007, ve kterém nebyla evidována žádná změna.

Graf 4.1 Meziroční změny podílů orné půdy a trvalých travních porostů na zemědělské půdě v Pardubickém kraji (stav k 31. 12.)

Zdroj: ČSÚ

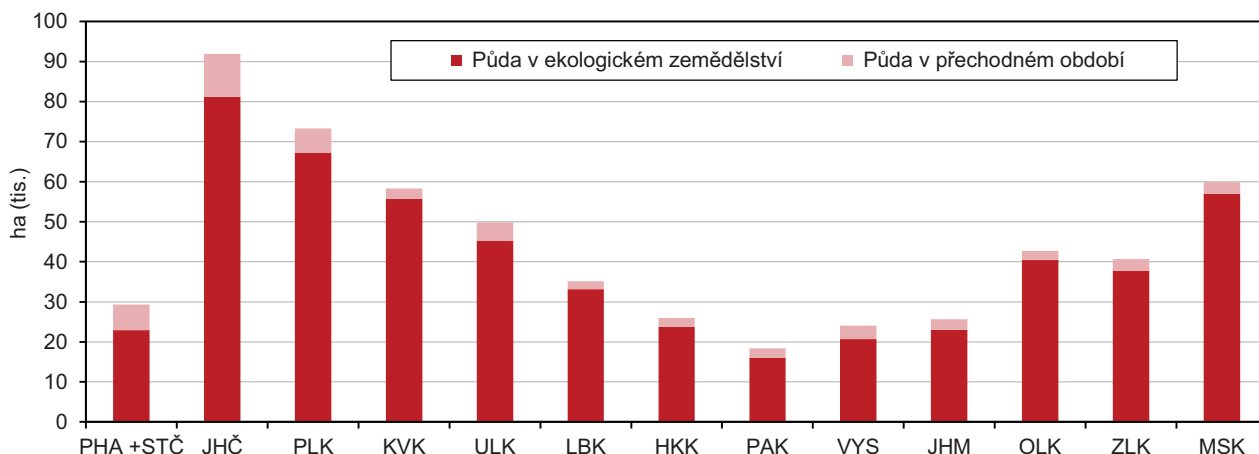
Ve struktuře zemědělské půdy zaznamenáváme úbytek **orné půdy** zejména ve prospěch **trvalých travních porostů**. Během uplynulých deseti let ubylo více než 5,6 tis. ha orné půdy, naproti tomu o téměř 3 tis. ha se rozšířily plochy trvalých travních porostů. Nejvýraznější úbytek orné půdy mezi okresy Pardubického kraje byl mezi roky 2012 a 2022 zaznamenán v okrese Ústí nad Orlicí (-5,2 %, -2 430 ha). Obdobně nejvýraznější změna v rozloze trvalých travních porostů byla ve sledovaném období zaznamenána v okrese Ústí nad Orlicí (+6,2 %, +1 503 ha), ve kterém jejich rozšíření představovalo nadpoloviční podíl krajského přírůstku.

Ekologické zemědělství

Ekologické zemědělství je moderní formou obhospodařování půdy bez používání umělých hnojiv, chemických přípravků, postřiků, hormonů a umělých látek. Jeho prioritou je kvalita, nikoli kvantita produkce. Plochy **ekologicky obhospodařované půdy** v kraji rostou, přesto kraj za ostatními regiony z hlediska ekologického zemědělství dlouhodobě zaostává.

Graf 4.2 Výměra půdy v ekologickém zemědělství v krajích k 31. 12. 2022

Zdroj: ČSÚ

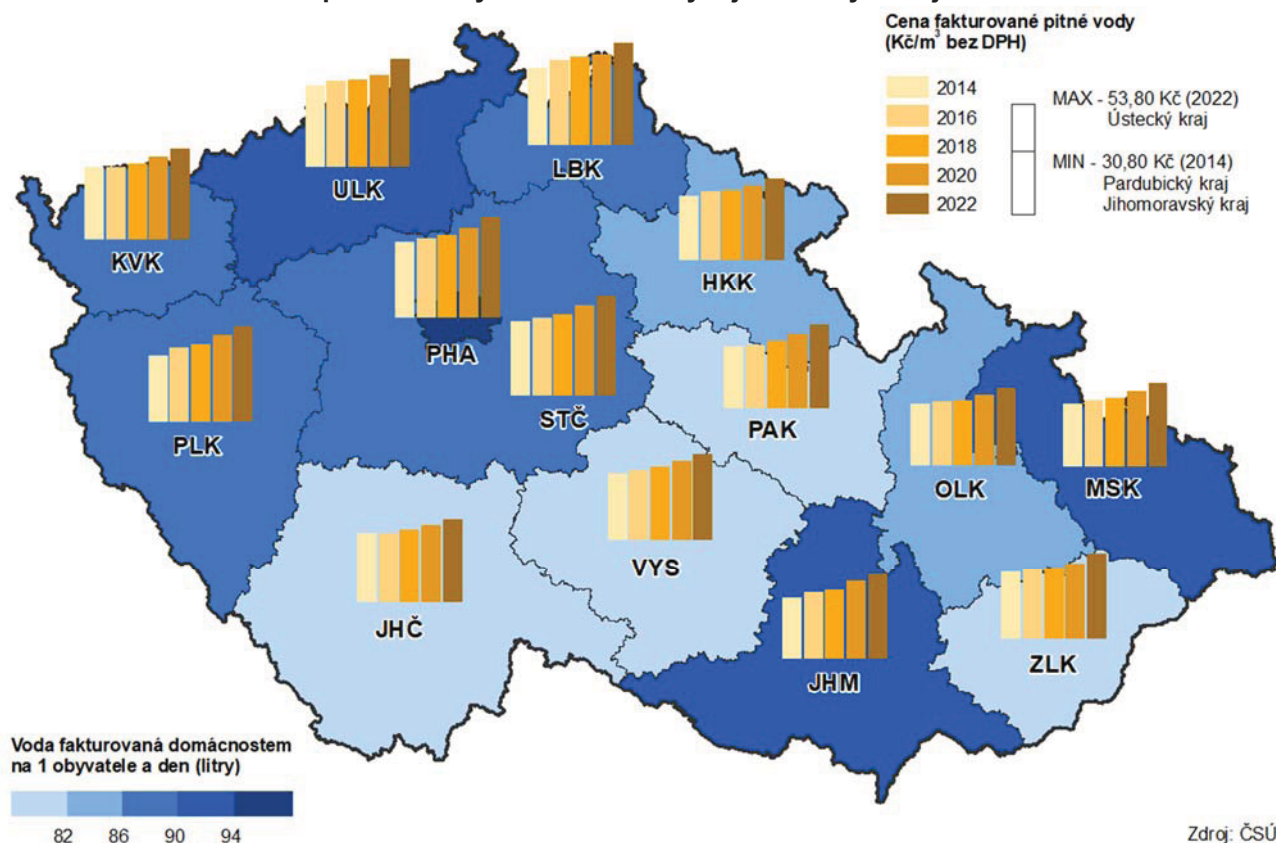

Výměra půdy obhospodařované na ekologických principech na konci roku 2022 v Pardubickém kraji činila 16 019 hektarů a dalších 2 381 hektarů ploch se nacházelo **ve fázi přechodného období**. Celkem bylo ekologickým způsobem v kraji obhospodařováno 6,1 % zemědělské půdy, při průměru 13,7 % v ČR. Kraj se na republikové výměře ekologicky obhospodařované půdy v roce 2022 podílel 3,2 % (podíl kraje na celkové výměře zemědělské půdy v ČR činil 6,4 %). Od roku 2018 se rozšířila výměra ekologicky obhospodařované půdy na úrovni ČR o 10 %, tempo růstu v kraji bylo vyšší a činilo 14 %.

Vodovody a kanalizace

V roce 2022 bylo v Pardubickém kraji zásobováno vodou z **veřejných vodovodů** celkem 509,8 tisíce obyvatel. Podíl obyvatel zásobovaných vodou z veřejných vodovodů v kraji dosáhl 99,0 % a byl čtvrtý nejvyšší mezi kraji ČR. Celková délka vodovodní sítě v kraji v roce 2022 dosáhla 5 017 km, od roku 2017 byla prodloužena o 163 km. Počet vodovodních přípojek dosáhl téměř 142 tisíc a ve srovnání s rokem 2017 vzrostl o více než 7,6 tisíce.

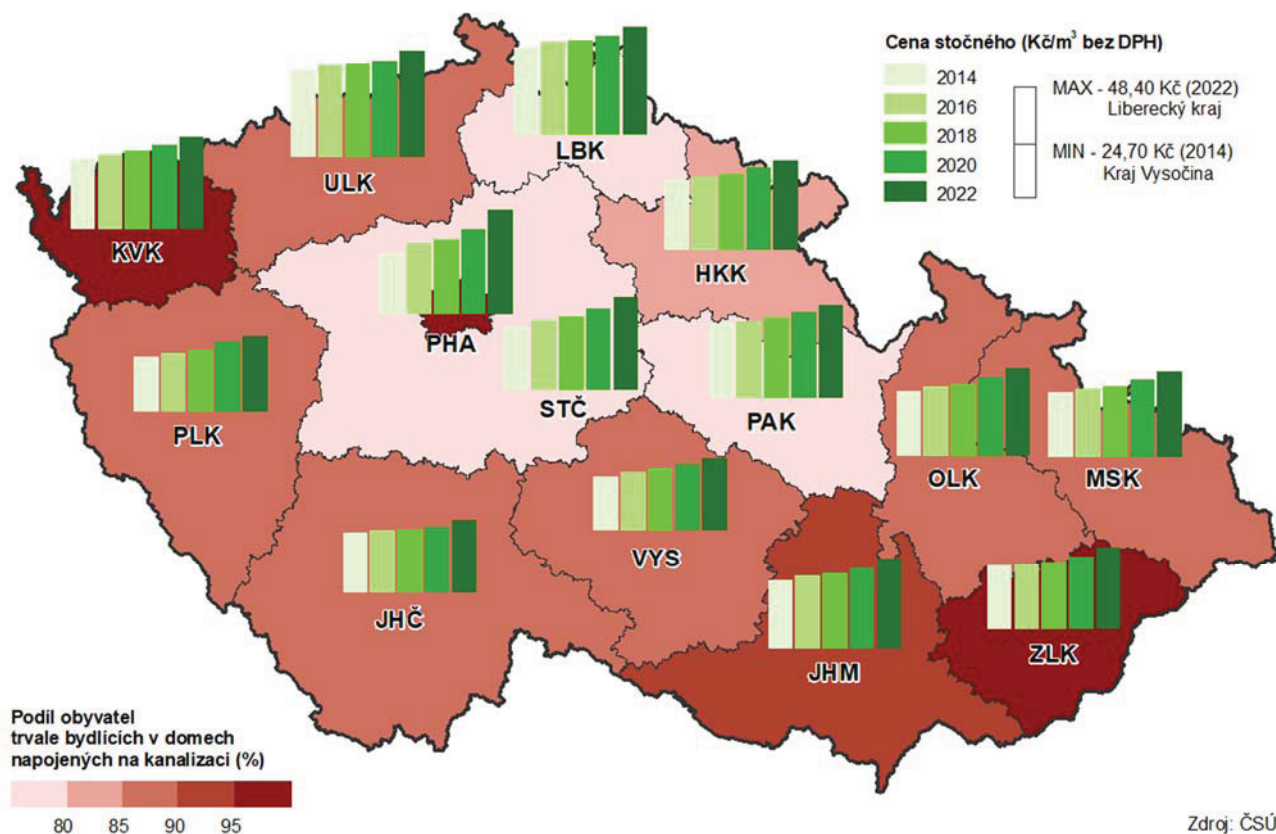
Spotřeba vody v roce 2022 a vývoj cen vody v krajích

V Pardubickém kraji bylo v roce 2022 **vyfakturováno** v přepočtu na osobu a den celkem 119,6 litru **vody**, z toho domácnostem 78,8 l/os./den; což představuje čtvrté, resp. druhé nejnižší množství vody v mezikrajském srovnání. Nejvyšší množství vody fakturované celkem i vody fakturované domácnostem bylo v rámci krajů České republiky v roce 2022 vykázáno v Hlavním městě Praze (162,8 l/os./den, resp. 111,2 l/os./den) a nejnižší ve Zlínském kraji (111,3 l/os./den, resp. 77,2 l/os./den). Průměrná **cena vody** (bez DPH) v Pardubickém kraji v roce 2022 byla hodnotou 41,90 Kč/m³ stejně jako v předchozím období třetí nejnižší v mezikrajském srovnání a meziročně se zvýšila (+2,50 Kč). Od roku 2017 cena pitné vody v kraji vzrostla o 9,00 Kč. Průměrná cena vody se v krajích ČR v roce 2022 pohybovala v rozmezí od 38,90 Kč/m³ v Olomouckém kraji po 53,80 Kč/m³ v Ústeckém kraji. Meziročně vzrostla cena vody ve všech krajích.

V roce 2022 činil podíl obyvatel bydlících v domech napojených na **kanalizační síť** v Pardubickém kraji 78,6 %, což byla zároveň třetí nejnižší hodnota v mezikrajském srovnání. Nejnižší podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci dlouhodobě vykazuje Liberecký kraj (73,4 % v roce 2022) a pod hranici 80 % se řadí i Středočeský kraj. V domech napojených na kanalizaci žilo v roce 2022 v Pardubickém kraji celkem 404,6 tisíce osob a z toho 399,3 tisíce osob bydlelo v domech napojených na kanalizaci ústící do čistíren odpadních vod.

Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci v roce 2022 a vývoj cen stočného v krajích

Zdroj: ČSÚ

V roce 2022 bylo v kraji přečištěno 98,8 % odpadních vod (bez srážkových), meziročně došlo k nárůstu o 0,3 procentní body. Krajská hodnota podílu **čištěných odpadních vod** je v mezikrajském srovnání pátá nejvyšší. Krajský úhrn v roce 2022 představoval 37 193 tis. m³ čištěných vod.

Cena služeb spojených s odváděním a čištěním odpadních vod (**stočné**) byla v kraji v roce 2022 evidována v průměrné výši 42,20 Kč/m³ bez DPH. U ceny stočného, obdobně jako u ceny vody (vodného), bylo v kraji evidováno meziroční zvýšení (+2,20 Kč). Z porovnání ceny stočného s rokem 2017 je zřejmé, že odběratelé v kraji zaplatili o 7,10 Kč více. Na rozdíl od vodného, které bylo v roce 2022 v mezikrajském srovnání třetí nejvyšší, stočné bylo ve stejném období čtvrté nejvyšší a o 1,20 Kč překonalo průměr ČR. Nejvyšší cenu za stočné zaplatili obyvatelé Libereckého kraje (48,40 Kč/m³), nejnižší v Kraji Vysočina (32,60 Kč/m³).

Emise

Pardubický kraj měl v roce 2020 (poslední dostupný údaj) v mezikrajském srovnání dle (REZZO 1–4) čtvrté nejvyšší **měrné emise** oxidu siřičitého, tedy objem emisí v přepočtu na km². Měrné emise oxidů dusíku, které téměř ze 40 % pocházejí z mobilních zdrojů znečištění (REZZO 4), řadí kraj na čtvrtou nejvyšší pozici. V pořadí krajů se na páté nejvyšší pozici umístil Pardubický kraj objemem měrných emisí tuhých znečišťujících látek. Z hlediska znečištění ovzduší oxidem uhelnatým (dle REZZO 1–4) kraj obsadil až místo sedmé.

Bez ohledu na zdroj znečištění činila celková produkce **emisí oxidu uhelnatého** v Pardubickém kraji 30 738 tun za rok 2020, jejich objem se proti roku 2019 snížil o 5 %. U **oxidů dusíku** byl zaznamenán meziroční pokles o 16 % a celkový objem tvořil 9 860 tun. Objem emisí **oxidu siřičitého** meziročně poklesl téměř o 7 % na 4 511 tun a množství emisí **tuhých znečišťujících látek** se proti předchozímu roku snížilo o 14 % na 2 773 tun.

Dlouhodobé vývojové trendy jsou pozitivní ve směru snižování emisní zátěže. Emise základních znečišťujících látek v období od roku 2011 převážně klesají. Nejvyšší pokles byl na krajské i republikové úrovni zaznamenán u emisí oxidu siřičitého, kdy hodnoty roku 2020 dosáhly dvou pětín hodnot roku 2011. Téměř o dvě pětiny se ve sledovaném období v kraji snížily emise oxidů dusíku, o pětinu poklesly emise oxidu uhelnatého

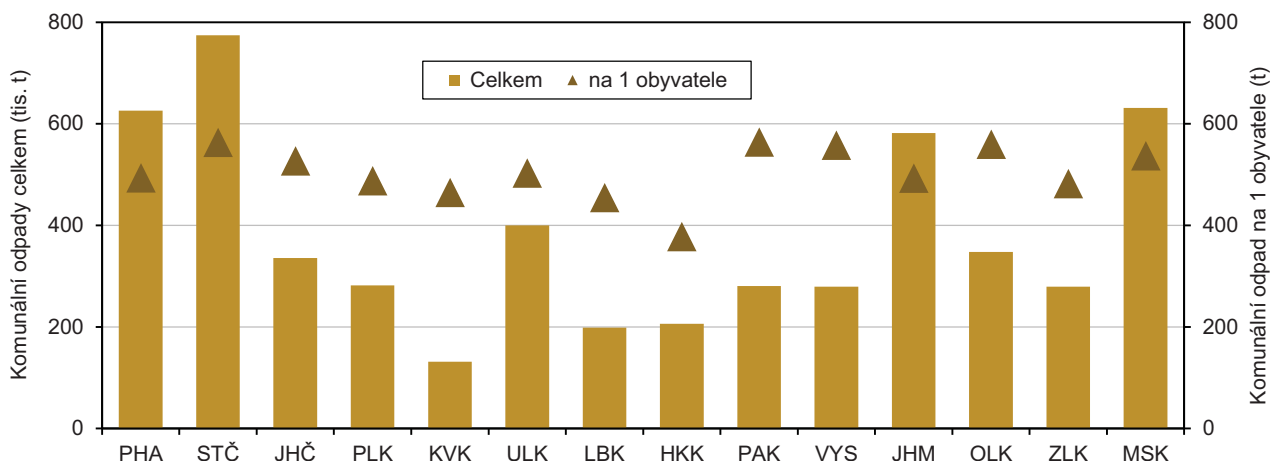
(-10,5 % v ČR). Emise tuhých znečišťujících látek byly v Pardubickém kraji v roce 2020 nižší o 10,6 % než v roce 2011, na úrovni ČR byl pokles ještě významnější a dosáhl 23 %.

Odpady

V roce 2021 (poslední dostupná data) bylo v kraji vyprodukováno 1 921,2 tisíce tun **celkového odpadu**, což byla 6. nejnižší hodnota v mezikrajském srovnání. Na celostátní produkci odpadu se kraj v roce 2021 podílel 4,9 %, nižší, a to 4,7% podíl tvořil krajský nebezpečný odpad z celostátního úhrnu. Meziročně se zvýšila produkce odpadu v kraji o 12,0 % při nárůstu 1,8 % na úrovni ČR. Produkce odpadu v přepočtu na obyvatele byla v kraji o 10 kg vyšší (3 740 kg/obyvatele), než činil republikový průměr (3 730 kg/obyvatele). Pardubický kraj se hodnotou produkce odpadu na obyvatele zařadil doprostřed srovnání krajů ČR.

Graf 4.3 Produkce komunálních odpadů v krajích v roce 2021

Zdroj: ČSÚ

Tempo růstu vyprodukovaného objemu **komunálního odpadu** v kraji patří již třetím rokem k nejvyšším v mezikrajském srovnání. V roce 2021 představoval komunální odpad v kraji 5,2% podíl (280,2 tis. tun) celkového komunálního odpadu v České republice (5 352,7 tis. tun). Vyšší, a to 5,7% podíl z republikového celku tvořil krajský komunální odpad nebezpečný (599 tun). Množstvím komunálního odpadu v přepočtu na obyvatele (564 kg) se Pardubický kraj v roce 2021 umístil na nejvyšší pozici v porovnání krajů ČR.

Výdaje na ochranu životního prostředí

V roce 2021 (poslední dostupný údaj) dosáhl objem pořízených **investic na ochranu životního prostředí podle místa investice** v Pardubickém kraji částky 1 580,9 tis. Kč, což v meziročním srovnání představuje téměř čtvrtinový pokles. Porovnáním výše pořízených investic na ochranu životního prostředí v kraji v letech 2011 až 2021 zjišťujeme, že hodnota z roku 2021 je právě uprostřed. V mezikrajském srovnání byla v roce 2021 nejvyšší částka proinvestovaná na daném území na ochranu životního prostředí v Moravskoslezském kraji (4,8 mil. Kč), nejnižší v Libereckém kraji (476 tis. Kč), Pardubický kraj se umístil uprostřed krajského srovnání. Při zohlednění počtu obyvatel kraje bylo v kraji v roce 2021 investováno 3 076 Kč na 1 obyvatele, což byla v mezikrajském porovnání pátá nejvyšší hodnota.

Celkové **investice na ochranu životního prostředí** (hodnoceno **podle sídla investora**) dosáhly v kraji v roce 2021 objemu 1 217,6 mil. Kč, meziročně došlo ke snížení o 616,0 mil. Kč (o 33,6 %). Proinvestovaný objem prostředků na ochranu životního prostředí v kraji byl pátý nejnižší v mezikrajském srovnání.

Nejvyšší **podíl finančních prostředků** byl v Pardubickém kraji v roce 2021 investován do nakládání s odpadními vodami (495,9 mil. Kč, tj. 40,7 %). Druhý největší objem investic směřoval do ochrany ovzduší a klimatu (329,6 mil. Kč, tj. 27,1 %) a 23,8 % investic představovaly finanční prostředky vynaložené na nakládání s odpady (290,1 mil. Kč).

Struktura investic na ochranu životního prostředí dle sídla investora se v kraji v roce 2021 změnila. Po dvou letech, ve kterých významně převládaly investice do ochrany ovzduší a klimatu, došlo k poklesu podílu investic pro tento účel o 27,9 procentních bodů. Naopak byl zaznamenán nárůst investic směřujících do nakládání s odpadními vodami, jejich podíl meziročně vzrostl o 12,0 procentních bodů.